

Učinkovito skupinsko delo v razredu

Darja Ravnihar

Biotehniški center Naklo – srednja šola, Slovenija, darja.ravnihar@bc-naklo.si

Izvleček:

Naloga sodobnega učitelja ni le strokovnost, temveč tudi didaktična spretnost in dar za delo z mladimi. Da bi dosegli te cilje, je treba poznati čim več inovativnih pristopov poučevanja. Učitelj se tako lažje odziva na potrebe posameznikov **s prilagojenimi vsebinami, metodami in oblikami dela. Ena izmed takšnih metod je zagotovo skupinsko delo, ki mora biti dobro organizirano in vnaprej načrtovano.** V prispevku so podrobneje predstavljeni tehnika učinkovitega skupinskega dela, vpliv takega dela na dijake in nekaj koristnih nasvetov za učitelje. Skupinsko delo se je pokazalo kot učinkovita tehnika usvajanja določenih intelektualnih in socialnih učnih ciljev. Lahko rečemo, da je to celo superiorna tehnika, ki na kreativen način rešuje probleme in zvišuje stopnjo ustnega znanja jezikov, s socialnega vidika pa povečuje zaupanje in povezanost med dijaki. S to metodo dijake naučimo tudi spretnosti timskega dela, ki ga bodo prenesli naprej – na kasnejša študentska leta in v svoje delovno okolje. Skupinsko delo je zelo dobra strategija za rešitev dveh pogostih problemov v razredu: pritegniti manj motivirane dijake, da bodo aktivno sodelovali, in uspešno poučevati nadarjene dijake, ki imajo veliko dodatnega znanja in kompetenc.

Ključne besede: skupinsko delo, organiziranost, kooperativno učenje, zaupanje, spretnost, soodločanje, odgovornost

Implementing efficient groupwork in the classroom

Abstract:

A modern teacher's task nowadays does not merely consist of professional competence but also of didactical skills and a talent for working with adolescents. Reaching these goals requires the knowledge of as many innovative teaching techniques as possible. This enables the teacher to respond to the needs of individuals by implementing specialised contents, methods and manners of work. One of these methods is definitely group work. It, however, needs to be well organised and planned in advance. The article deals with the technique of the effective groupwork, the effect it has on the students and provides some useful advice for the teachers. Groupwork has proven as an effective technique for achieving certain intellectual and social learning goals. It can even be claimed to be a superior technique which deals with problems in a creative manner and also raises the level of oral language competence. In addition, it has a beneficial social effect as it enhances trust

and connection among students. This method additionally teaches the students the teamwork skills that will aid them in higher education and even later in their work environment. Groupwork effectively deals with two most common classroom environment challenges: it encourages the less motivated students to actively take part and helps successfully teach the gifted students with wider knowledge and competences.

Key words: groupwork, organisation, teamwork, trust, skill, taking part in decision-making, responsibility

1 Prek učenja tujega jezika do usvajanja kompetenc skupinskega dela

V šolskem letu 2015 smo v Biotehniškem centru Naklo (v nadaljevanju: BC Naklo) začeli izvajati mobilnosti v okviru projekta Erasmus+, **Znanje tujih jezikov za kakovostnejšo internacionalizacijo**. Eden izmed glavnih ciljev tega projekta je bilo izboljševanje znanja tujih jezikov in njihove uporabe ter posledično boljše razumevanje družbene in kulturne raznolikosti.

Cilji tega usposabljanja so bili:

- nadgrajevanje znanja tujih jezikov pri učiteljih tujih jezikov, drugih učiteljih, vodstvenem kadru in zaposlenih v medpodjetniškem izobraževalnem centru in skupnih službah;
- **vključitev inovativnih pristopov poučevanja** v redno delo učiteljev tujih jezikov, ki se tako bolje odzivajo na potrebe posameznikov s prilagajanjem vsebin, metod in oblik dela;
- povečati odprtost BC Naklo v mednarodno okolje in širjenje novih partnerstev z organizacijami, ki so dejavne na področjih izobraževanja, zaposlovanja in drugih področjih družbe;
- povečati število mobilnosti zaposlenih v BC Naklo v tujino in s tem omogočiti pridobivanje izkušenj v mednarodnem učnem okolju in razvoj ključnih in poklicnih kompetenc;
- krepitev zavedanja o nujnosti pridobivanja poklicnih kvalifikacij, spretnosti, znanja in ključnih kompetenc v mednarodnem okolju;
- razvoj pozitivnega odnosa do evropskih projektov in zviševanje zmogljivosti delovanja BC Naklo v mednarodnem okolju.

V šolskem letu 2015/16 smo tako učitelji in drugi strokovni delavci BC Naklo prek projekta Znanje tujih jezikov za kakovostnejšo internacionalizacijo pridobili možnost izpopolnjevanja v tujini na področju tujih jezikov. Z udeležbo na tečaju angleščine na Irskem sem kot učiteljica nemškega jezika dobila priložnost za utrditev znanja angleščine, poleg tega pa sem pridobila še vrsto drugih didaktičnih kompetenc, ki učitelju služijo kot velika dodana vrednost pri poučevanju. Te kompetence sem z veseljem implementirala v vsakdanje delo z dijaki. V prispevku so podrobneje predstavljeni **tehnika učinkovitega**

skupinskega dela, vpliv takega načina dela na dijake in nekaj koristnih nasvetov za učitelje.

Do zdaj je bilo v centru izvedenih 17 mobilnosti za naslednje udeležence: tri mobilnosti za učitelje tujih jezikov, devet mobilnosti za druge učitelje stroke in pet mobilnosti za druge strokovne delavce, vodstvo šole in administrativno osebje.

Države usposabljanja so bile:

- Irska, English Matters – 3 mobilnosti,
- Škotska, Inlingua – 1 mobilnost,
- Francija, Alpha.b – 1 mobilnost,
- Malta, Easy School of Languages – 12 mobilnosti.

2 Kaj je skupinsko delo

Cohen (1994) skupinsko delo definira kot **delo dijakov v skupini, ki ga jasno določi učitelj. Skupina naj bo dovolj majhna, da lahko vsak od njih k nalogi nekaj doprinese. Od dijakov se pričakuje, da izpeljejo nalogo brez neposredne in takojšnje pomoči učitelja.**

Ko učitelj da dijakom delo v skupini in jim pri tem dovoli, da delajo napake in se sami borijo za uspeh, s tem izvede prenos svoje avtoritete na dijake. Prenos avtoritete na dijake pa je temeljna posebnost (ang. key feature) skupinskega dela. To pomeni, da so zdaj dijaki odgovorni za svoj prispevek k skupinskemu delu. Pri svojem delu so svobodni, saj nalogo dokončajo na način, za katerega menijo, da je po njihovem mnenju najboljši, učitelju pa so odgovorni predstaviti svoj končni izdelek. Prenos avtoritete nikakor ne pomeni, da je učni proces nekontroliran. Učitelj z distance nadzoruje in ocenjuje delo dijakov ter na koncu oceni njihov končni izdelek.

Druga temeljna posebnost skupinskega dela je, da **člani skupine do določene stopnje potrebujejo drug drugega, da uspešno dokončajo nalogo.** Sami je ne morejo dokončati. Tako dijaki prevzamejo vlogo poučevanja s tem, ko dajejo ostalim članom v skupini predloge, kaj naj delajo, da prisluhnejo drugim in da soodločajo pri tem, kako bodo delo zaključili znotraj dogovorjenega časovnega okvira in razpoložljivih sredstev, ki jih imajo na voljo.

Dijaki se v skupini med seboj pogovarjajo o svoji nalogi. To lahko vključuje postavljanje vprašanj, razlaganje, podajanje predlogov, kritiziranje, poslušanje, strinjanje, nestrinjanje in skupne odločitve. Interakcija je lahko tudi neverbalna, npr. kazenje, ponazarjanje, kimanje, neodobravanje ali smejanje.

Ta proces skupinske interakcije je za dijake neznansko zanimiv. Dijaki, ki ponavadi delajo vse drugo kot to, kar se od njih pričakuje, se nenadoma aktivno vključijo v delo in jih akcija v skupini tako pritegne, da ostanejo aktivni do konca. Vzrokov, zakaj je temu tako, je več: interakcija »face-to-face« z ostalimi člani v skupini zahteva odzivnost ali vsaj pozornost udeležencev. Poleg tega dijakom ni vseeno, kako bodo ocenjeni preostali člani skupine. Skupine ne želijo razočarati s svojim nesodelovanjem. Ne nazadnje si vrstniki

v skupini med seboj pomagajo tako, da se nihče ne znajde v brezupnem položaju, ne da bi vedel, kakšna je njegova naloga. Dijaki, ki ponavadi v razredu ne delajo, so najpogosteje tisti dijaki, ki ne razumejo navodil.

Kljub temu da ima skupinsko delo med vrstniki velik potencial za učenje, govorjenje in skupno delo, je tudi vir mnogih problemov. Ne otroci in ne odrasli ne vedo, kako uspešno delati v skupinah.

Po mojem mnenju slovenska kultura daje malo možnosti za učenje spretnosti skupinskega dela. Ta problem lahko rešimo z dobro pripravo na delo v skupini in z dobro pripravljenimi dijaki.

2.1 Učiteljevo delo pri skupinskem delu

Učitelj mora sprejeti več odločitev še pred samim začetkom skupinskega dela. Odločiti se mora glede velikosti skupin in razvrstitve članov v skupini, izbrati mora gradivo, ki ga bodo dijaki uporabljali pri delu, in prostor, kjer bo skupinsko delo potekalo.

Definirati mora nalogo in pojasniti vlogo medsebojne odvisnosti. Učitelj mora jasno definirati nalogo in dijake poučiti o konceptih in strategijah, ki jih skupinsko delo vključuje. Razložiti mora pomen pozitivne medsebojne odvisnosti in individualne odgovornosti. Definirati mora kriterije za uspešno delo, po katerih se bo le-to ocenjevalo.

Spremljati mora napredek v skupini in posredovati, če je to potrebno. Učitelj mora delo dijakov v skupini sistematično opazovati in zbirati podatke o delu skupin. V izjemnih primerih, ko ne najdejo rešitve, mora posredovati in pomagati dijaku, da delo poteka natančno in uspešno.

Delo mora vrednotiti. Učitelj mora vrednotiti delo in dosežke celotne skupine in posameznikovo delo znotraj skupine. Dijaki lahko svoje delo in delo skupine vrednotijo kar sami, pri tem pa jim je v pomoč tudi učitelj.

2.2 Konkretno skupinsko delo v razredu

Načrtovanje dela v skupini:

Delo v skupini sem skrbno načrtovala v času priprav na pouk. Skupinsko delo v razredu sem izvedla v dveh gimnazijskih oddelkih četrtega letnika. Delo in aktivnosti so bile vezane na predmet, ki ga poučujem, to je nemščina kot drugi tuji jezik.

Kot širši cilj sem si zadala odgovoriti na vprašanje, kako spodbuditi mlade, da bodo jezik vzljubili in ga uporabljali tudi v praksi.

Znotraj tega cilja pa sem želela doseči še nekaj konkretnjših ciljev, kot npr. dijake spodbuditi k samostojnemu ukvarjanju z besedilom, razumevanju besedila, prepoznavanju ključnih aspektov v njem, iskanju ključnih besed in fraz in na koncu k spoznanju ob prebranem besedilu (aha efekt, refleksija, izziv ipd.).

Pri samem načrtovanju skupinskega dela se mi je zdelo zelo pomembno, da je na koncu viden konkreten rezultat. Rezultat mora biti dodana vrednost za vse dijakke, torej zanimiv in poučen. Zato se je pri načrtovanju vredno držati načela npr. pet skupin – pet različnih tem – pet pomensko vrednih nalog (ang. 5 groups – 5 different topics – 5 meaningful jobs).

Izbor materiala in pripomočkov:

Izbrala sem nekaj **lažjih žepnih knjižnih del v nemščini**, ki so bila primerna za njihovo stopnjo znanja. Dijaki so lahko izbirali med pravljicami, članki iz revij in strokovnimi besedili. Izbrali so, kar jih je pritegnilo k branju.

Izdelala sem **učni list** (slika 2), ki je skupini služil kot opora pri delu. Učni list je sestavljen iz treh sklopov: vsebine, komunikacije in spoznanja.

- Vsebina: dijaki so po drugem branju morali najti tri temeljne aspekte v knjigi.
- Komunikacija: dijaki so iskali ključne besede (nem. Schlüsselwörter), fraze (nem. Ausdrücke) in pri tem delali zapiske (nem. Notizen).
- Spoznanje: dijaki so pri spoznanju iskali globlji pomen prebranega dela (aha efekt, refleksija, nauk zgodbe ipd.).

Formiranje skupin:

Glede na število dijakov (21 dijakov) sem načrtovala sedem skupin po tri dijakke in tudi predvidela delo dijakov znotraj skupine. Pri tem sem se držala pravila, da ima vsak dijak točno dodeljeno delo, za katero se mora kar najbolj potruditi, saj bo njegov prispevek pripomogel h končni predstavitvi. Tako je bil eden v skupini **organizator dela in zbiralec materiala**, drugi je bil **zapisovalec in poročevalec** in tretji **časovni vodja in harmonizer** v skupini.

Delo posameznih članov v skupini:

- Organizator v skupini dela zapiske.
- Poročevalec poroča na končni predstavitvi.
- Časovni vodja določa časovni raspored dogodkov v skupini.
- Harmonizer pomirja in usmerja skupino ter skrbi za pozitivno klimo.
- Zbiralec materiala zbere potreben material in pripomočke, potrebne za delo v skupini.

Dijaki se večkrat znajdejo v določenih vlogah bolje kot drugi. Zato se ljudje neradi prestavimo iz cone udobja. Tukaj odigra bistveno vlogo učitelj, ki skrbno dodeli vlogo dijakom in pri tem pazi, da se vsak dijak skozi leto preizkusi v različnih vlogah. Tako lahko dijaki s trudom premagajo ovire in se izboljšajo tudi tam, kjer so šibkejši. S tem rasteta njihovo zadovoljstvo in samozavest.

Tabelarični prikaz formiranja skupin:

Groups/ skupine	Organizer/ organizator	Reporter/ poročevalec	Time planner/ časovni vodja	Harmonizer/ harmonizer	Material organizer/ zbiralec materiala
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

Slika 1: English Matters (Schmidt, 2016)

Časovna omejitev:

Čas za delo je bil omejen na štiri šolske ure in v tem primeru je zelo priporočljiva blok ura. Delo je potekalo izključno med poukom. Za časovni raspored je skrbel časovni vodja skupine. Na koncu vsake ure so dijaki delovne liste in knjižice oddali učiteljici v hrambo. Časovni vodja je načrtoval čas za branje, čas za natančno ukvarjanje z besedilom in zapisovanje ter čas za pripravo na končno predstavitev.

Časovni vodja je bil tudi harmonizer v skupini – skrbel je za dobro vzdušje in ravnovesje znotraj skupine.

Vrednotenje:

Zadnja ura je bila namenjena predstavitev skupin. Čas za predstavitev je bil omejen na tri do pet minut. Sledilo je vrednotenje po določenem modelu, ki je bil dijakom vnaprej predstavljen. Vrednoteni so bili delo in angažma članov v skupini, suverenost predstavitve, prosti govor in pisni izdelek. Vrednotenje izvaja učitelj, ki je pri skupinskem delu le v vlogi mentorja in opazovalca. Delo članov skupin opazuje od daleč, kajti le tako lahko opazuje vse dijake in na koncu ovrednoti njihovo delo. Učitelj mora dijakom že na začetku dela dati jasna navodila in tudi dijake obvestiti o tem, da morajo ob morebitnih nejasnostih in vprašanjih najprej poiskati rešitev znotraj skupine. Šele takrat, ko nihče v skupini ne ve odgovora oz. rešitve, pristopi en član skupine (časovni vodja) do učitelja in mu postavi vprašanje. Učitelj nikakor ne sme dodeliti dobre ocene skupini, ki časovno ni izpeljala naloge do konca, četudi je ta zelo kvalitetna. Ugovora na oceno ni.

GRUPPENARBEIT – ARBEIT MIT DEM BUCH

Titel des Buches: _____

Name der Teilnehmer: _____

Klasse: _____

INHALT (vsebina)	<i>Welche wichtige Aspekte im Buch würde ich aussetzen?</i>	1. 2. 3.
KOMMUNIKATION	SCHLÜSSELWÖRTER – 5 (Key Vocabulary)	1. 2. 3. 4. 5.
	AUSDRÜCKE – 3 (Key Expressions)	1. 2. 3.
	NOTIZEN (Notes)	1. 5. 2. 6. 3. 7. 4. 8.
ERKENNTNIS (spoznanje)	<i>Aha-Erlebnis</i> (spoznanje – aha efekt) <i>Verständnis</i> (razumevanje) <i>Lösung des Problems</i> (rešitev problema) <i>Reflexion</i> (refleksija) <i>Herausforderung</i> (izziv)	1. 2. 3.

Slika 2: Učni list (lastni vir)

Titel des Buches: Die Bremer Stadtmusikanten

Name der Teilnehmer: [REDACTED]

Klasse: 4.L

INHALT - 2 (vsebina)	Welche wichtige Aspekte im Buch würde ich aussetzen?	1. Die Flucht der Tiere 2. Wünsche nach Bremen zu gehen. 3. Die Räuber wegzügen.
	SCHLÜSSELWÖRTER - 2 (Key Vocabulary)	1. Haustiere = domače živali 2. schlagen = toči, razbijati 3. fortgehen = odhajati 4. klettern = povzpeti se 5. weiter = naprej
KOMMUNIKATION	- AUSDRÜCKE - 3 (Key Phrases)	1. Musik machen - igrati glasbo 2. Angst bekommen - občuti strah 3. eine Idee haben - imeti idejo
	- NOTIZEN - 2 (Notes)	1. der End 2. aber nicht 3. die Katze 4. der Mann 5. Musik machen! 6. Räuber wegzügen. 7. in der Hand leben 8. hungri!
ERKENNTNISSE (spoznave)	Analogie (analogija - o in elek) Verständnis (razumevanje) Lösung des Problems (rešitev problema) → Reflexion (refleksija), Herausforderung (izov).	1. Tiere hat geflogen. 2. sie hat eine Maus gefunden 3. Die lebte glücklich bis zum Ende ihres Lebens.

Das Buch erinnert mich an die Kindheit, als ich diese Zeichentrickfilme gesehen habe.

Slika 3: Učni list (dijaki 4.L Strokovne Gimnazije - BC Naklo, 2016)

3 Zaključek

Z dijaki četrtega letnika gimnazije smo po zaključenem skupinskem delu prišli do skupnega spoznanja, da je delo v skupini drugačno od tradicionalnega dela in da je pri pouku dobro uporabljati različne metode in oblike dela. Pri konkretnem skupinskem delu niso usvojili le določene snovi in govornih spretnosti, temveč so se naučili tudi načinov, kako dobro delati v timu in gojiti zavest o družbeni odgovornosti. Pri učenju v skupinah so se prijateljske vezi še bolj okrepile. Tisti, ki se dotlej niso kaj dosti povezovali, so navezali prvi stik. Zaradi pozitivnih socialnih odnosov se je izboljšala predvsem produktivnost v skupini. Dijaki so kot posamezniki razvili odgovornost do dela skupine in odgovornost do dela, ki jim je bilo dodeljeno. Dijaki na delo v skupinah zdaj gledajo drugače, saj zanje ne pomeni več izogibati se učenju, temveč v njem vidijo dodano vrednost k tradicionalnemu načinu učenja.

4 Viri in literatura:

Cohen, E. G.: *Designing Groupwork: Strategies for the Heterogeneous Classroom*. New York, London: Teachers College Press, Columbia University, 1994.

Juvan, N.: *Vpliv spoznavnih stilov in sodelovalnih odnosov na rezultate skupinskega učenja v računalniško podprtem okolju*. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, 2014. Dostopno na naslovu: http://pefprints.pef.uni-lj.si/2131/1/diplomsko_delo_juvan.pdf.

Skupinska dinamika (splet).(2017) (pridobljeno: 15. 4. 2017). Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Skupinska_dinamika.

Langus, S.: Znanje tujih jezikov za kakovostnejšo internacionalizacijo (Erasmus+) KA1-SE-45/15. Strahinj: Biotehniški Center Naklo, Projektna pisarna, 2016.

Johnson, D. W. in Johnson, R. T.: *Making Cooperative Learning Work, Theory in to practice*, vol. 38, num. 2. Ohio: College of Education, The Ohio State University, 1999. Dostopno na: http://www.proiac.uff.br/sites/default/files/documentos/cooperative_learning_johnsonjohnson1999.pdf.

Cooperative learning. Classroom compass (splet). 1994. (pridobljeno: 4. 5. 2017). Dostopno na: http://www.sedl.org/pubs/classroom-compass/cc_v1n2.pdf.

Schmidt, L.: *English for teachers with Low Level (A2, B1)*. Dublin: Trinity College Dublin (TDC)/Institute of Public Administration, 2016.

